

Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation

Sverige ek. för.

hkpo.se

Mastvägen 6, 43274 Träslövsläge – Telefon +46(0)340 372 50 – info@hkpo.se

Havs- och Vattenmyndigheten

Malin Wilhelmsson

Martin Rydgren

Lena Tingström

Angående regeringsuppdraget till HaV om generellt stopp för bottentrålning i skyddade områden

Återkommer i ärendet med lite reflektioner och synpunkter efter vårt möte på Skype den 24 april beträffande rubricerat regeringsuppdrag.

Från HKPOs sida deltog Charles Olsson, Johnny Nilsson och Tommy Lang. Vi tycker alla att det var värdefullt att få höra HaVs syn på uppdraget och hur detta ska tolkas. Texten ter sig för oss något kryptisk, särskilt i skenet av varför punkt 39 alls finns med i januariöverenskommelsen, som ju är resultatet av en viss politisk strävan att stoppa bottentrålningen. Vi har även kunnat notera att andra miljöaktörer också har vädrat morgonluft när regeringsuppdraget kom.

Efter att ha noggrant läst och försökt tolka texten i regeringsuppdraget, förstår vi nu bättre HaVs förklaring. Uppdraget *måste* inte betyda inskränkningar för det kustnära trålfisket som det bedrivs idag, inte ens i marina skyddade områden, förutsatt då att dagens undantag kvarstår. Bottentrålning i inflyttningsområdena berörs inte alls av regeringsuppdraget, om inte HaV på eget bevåg har för avsikt att föreslå skärpningar, något vi givetvis inte vill tro kommer ske. Kvarstår då frågan om hur ett generellt bottentrålningsförbud utformas som lagtext (1994:1716) samt i vilken annan reglering som HaV föreslår att undantagen placeras.

Här menar vi att det finns en berättigad oro för att det ska tillkomma ännu fler ”kockar” vilka kommer styra över just de här bitarna. Det absolut mest besvärande för fiskets bedrivande idag är, att beslut som helt ändrar på fiskets förutsättningar kan komma från många olika instanser utan att det finns tillräcklig kunskap eller krav på hänsyn till näringen. En liten fiskenäring klarar inte av att hålla reda på alla dem som vill in och rota i fiskets bedrivande. Skulle nu aktuella undantag komma att spridas ut på ännu fler instanser, eller befinna sig på ett ställe där de riskerar utsättas för politisk klåfingrighet, gör det situationen än värre.

Varför skulle det inte kunna vara tillfyllest med att undantagen beskrivs i HaVs föreskrifter? Det är ju lagtext och måste väl ändå betraktas som grundpelare i en tänkt svensk förvaltningsplan. I regeringsuppdraget hänvisas det ju till HaVs föreskrifter (FIFS 2004:36) vad gäller trålfiskeförbud innanför trålgränsen, och att det finns flera

undantag från förbudet (inflyttningsområden). I det här fallet accepteras tydligen HaVs föreskrifter som fullt tillräckliga.

Två regeringsuppdrag som kan kollidera

En komplikation som kan ställa till det är ett annat regeringsuppdrag som gäller utvärdering av demersala fiskemöjligheter. Att det samtidigt pågår två utredningar vilka båda, var och en, har potential till att föra med sig stora konsekvenser för det kustnära fisket och i synnerhet räkfisket är inte bra. Det är lätt inse problematiken. Här skulle regeringen (eller HaV) om så önskas använda det ena beslutet för att uppnå syftet med det andra. Eller möjligen av ren oaktsamhet ställa till oreda.

Skulle räkfisket stoppas i fjorden är merparten räkbåtar inte direkt anpassade till ett flerdagarsfiske ute till havs. Många båtar lär då tappa i värde på marknaden, om dessa ens går att sälja. Däremot finns ett värde i räkkvoterna om dessa kan omsättas. Ett scenario som bereder väg för och kan pressa fram ett ITQ, även om detta inte är det mest önskvärda.

Skulle det först tas beslut om att införa ett ITQ och ”muren” försvinner blir det sedan också betydligt enklare att stoppa bottentrålfisket i fjordarna utan alltför stora protester. Huvudparten av de mindre räkbåtarna lär ganska snart bli uppköpta. En utveckling som säkert är lockande för dem som främst jagar en fjäder till miljöhaten och inte bryr sig så mycket om ett fortsatt kustfiske. Det kan fördunkla tankarna.

De här två regeringsuppdragen skulle alltså starkt kunna påverka varandras förlopp. Farorna med detta behöver därför belysas och beaktas i processen.

Undersökning bland HKPOs medlemmar

HKPO har förhört sig med medlemmarna om vilka effekter det skulle bli för dem om bottentrålning förbjuds i Kosterfjorden. Vi har frågat detsamma vad gäller kräftfiske i inflyttningsområdena. Visserligen ska dessa områden inte ingå i utredningen enligt HaV, men som vi beskrivit har vi noterat en förväntan från diverse aktörer på att HaV ska justera och minska på antal undantag när nu chansen ges. Därför redovisar vi konsekvenserna för vårt fiske även i denna del. Vi tror också det är av stor vikt att det i utredningen tydliggörs för regeringen hur oerhört avgörande samtliga undantag är för det kustnära fiskets överlevnad och för en levande kustbygd. Det får inte råda något tvivel om den saken.

Trålning efter Nordhavsräka Kosterfjorden

Alla HKPOs medlemmar som fiskar räka i Kosterfjorden bedriver också i varierande grad ett kräftfiske, mestadels i inflyttningsområden (i genomsnitt 70 %).

Räkfisket i Kosterfjorden uppgår i genomsnitt till 70 % (mellan 30-90 %). Räka fångas till en del även i inflyttningsområden, i genomsnitt 20 % (5-70 %).

Om Kosterfjorden stängs för räkfiske kan en del fiskare inte alls ersätta detta bortfall då de anser att båten inte är anpassad för fiske längre ut, i öppen sjö. Övriga uppger att mellan 10-60 % skulle kunna ersättas i dagsläget.

Gångtiderna från och till fiskeplatserna skulle öka från i genomsnitt 80 min (20-140 min) till fyra gånger så mycket, 320 min (200-480 min). Båtarna behöver alltså

utrustas för ett flerdagarsfiske till havs, vilket innebär stora investeringskostnader då redskapen är för små för fiske ute i Skagerrak. Det handlar om nya trålar, trålbord, byte av däcksutrustning, kylanläggning m m.

Fiskesamhällena i norra Bohuslän kommer att tyna bort. T o m bara en eller två trålare i ett litet samhälle har en stor betydelse lokalt för livet på orten och besöksnäringen.

Fler konsekvenser som gäller för hela det kustnära skaldjursfisket vid ett trålstopp är att det blir mer av stillaliggande vid blåsigtt väder, en försämrad lönsamhet och att båtarna blir till stor del värdelösa då marknaden för dessa mindre båtar försvinner.

Trålning efter havskräfta i inflyttningsområden

För trålfisket efter havskräfta är fortsatt tillgång till fiske i inflyttningsområdena helt avgörande för lönsamheten överlevnaden. Flertalet kustnära fiskare har heller inget alternativt fiske att ägna sig åt utöver kräftfisket.

Under stora delar av året bedrivs kräftfisket på ett djup av 35-45 m i Kattegatt. Längre ut fångas ingen kräfta förrän på senhösten, vintern. Ett till två årtionden sedan var det överhuvudtaget inte lönsamt att fiska kräfta vintertid, en situation som skulle kunna återkomma om vintrarna åter blir kallare. I dag hotas även fiskeområdena längre ut av trålfiskebegränsningar, och många andra är som vi vet redan reglerade.

Inflyttningsområdena är således ett absolut måste för trålfisket att få behålla, annars klarar sig inte den kustnära fiskerieringen. I Bohuslän är fiskemönstret likartat, också där är kräftan i långa perioder mycket svårångad ute på djupt vatten.

För alla båtar som fiskar i inflyttningsområdena ökar gångtiderna med i genomsnitt det dubbla om trålfisket stoppas. Konsekvenserna blir betydligt längre arbetsdagar för många. En del kommer behöva lossa i andra hamnar än i hemmahamnen om dagliga landningar ska kunna bibehållas (avgörande för att behålla prisbilden). Som följd ökar fiskarens kostnader för transporter, service m m och den här utvecklingen skulle starkt bidra till sämre förutsättningar för att behålla levande kusteramhällena.

I likhet med i räkfisket finns det en del mindre kräfttrålare som inte är anpassade för ett fiske ute till havs och de skulle inte vara möjliga att utrusta för ett fiske längre ut till havs. För många fiskebåtar vilka är mer lämpade innebär det i så fall investeringar i bättre utrustning ombord på båtarna och i kylanläggning om detta saknas, om nu inte dagliga landningar längre är möjliga.

Slutligen

HaV har naturligtvis alla relevanta data om fiskemönster m m tillgängligt för berörda fiskare. Avsikten med en begränsad undersökning bland våra medlemmar är att få en bättre bild av fiskarens egna uppfattning om hur ett generellt bottenrålningförbud skulle inverka på deras möjligheter till att bedriva ett fortsatt fiske.

HKPO ser fram emot ytterligare samtal med HaV i den fortsatta processen. Vi återkommer gärna med fler inspel vid behov.

Träslövsläge den 19 maj 2020

Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation

Tommy Lang

Synpunkter på förslag om trålförbud i marina skyddade områden innanför trålgränsen.

I ett utredningsuppdrag till HaV ska ett förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden innanför trålgränsen tas fram. Ett sådant förbud skulle vara dödsstöten för det lokala kustnära fisket och det skulle strida mot det löfte om en "brukarpark" som lämnades när Kosterhavets Nationalpark bildades.

Förslaget om trålförbud i skyddade marina områden har sin bakgrund i antaganden om att bottentrålningen har allvarliga skadliga effekter på den marina miljön. Bottentrålningen har pågått mycket länge utan att sådana allvarliga skadliga effekter kan påvisas. Den trålning som sker i dag i skyddade områden sker med mycket skonsamma metoder. I ett område finns redan idag en gemensam fiskeförvaltning med myndigheter och fiskare som deltagare. Det gäller Koster- Väderöfjorden där fisket i Koster- Väderöfjorden har en särskild organisation *Samförvaltning Norra Bohuslän* (<http://www.samforvaltningnorrabohuslan.se>). Frågor av vikt hanteras där av det lokala samförvaltningsinitiativet som består av lokal expertis (yrkesfiskare, forskare och kommunala tjänstemän) samt tjänstemän från länsstyrelsen och fiskeriverket. Samförvaltningen organiserar utbildningar i yrkesfiske/fiskeriteknik för forskare, förvaltare och politiker, samt marinekologi för yrkesfiskare.

Det har länge funnits en vilja hos många av de kustnära fiskarna att utveckla redskap för hållbara fiskemetoder. Redan i slutet av 90-talet började man utveckla selektiva fiskeredskap. Det har i norra Bohuslän lett till att bottentrålning numer sker med artskiljande rist så att endast den fångst man

vill fånga tas upp. Det kustnära trålfisket sker efter havskräfta eller räka och bifångsterna av fisk är försumbart små. I kosterhavets nationalpark ställs dessutom krav på lätta trålbord och begränsat stora trålar. Förstärkt områdesskydd infördes 2015 efter initiativ från fiskare och nationalparken/länsstyrelsen. Beslutet innebär bland annat krav på särskilda tillstånd för fiskare och trålförbud i fler områden. Fisket är inte tillåtet i områden med höga bevarandevärden och alla fiskare som trålar i området måste ha genomgått en särskild utbildning för att få fiska där.

Det är svårt att se hur ett totalt förbud mot bottentrålning skulle kunna innebära betydande ytterligare fördelar för den marina miljön i området. Ett förbud skulle däremot leda till stora samhällsekonomiska skador. En stor del av den befintliga kustnära fiskeflottan skulle läggas ned. De båtar som i dag landar sin fångst dagligen i en lokalhamn skulle tvingas till fiske längre ut i Nordsjön eller lägga ned sitt fiske.

Ett exempel kan vara Resö där tre trålare och en burfiskebåt har hemmahamn. Två av trålarna fiskar huvudsakligen räka men även till en del kräfta. En trålare fiskar huvudsakligen kräfta men till en del räka. Alla tre båtarna har tråltrustning för fiske i Kosterfjorden och skepparna har den utbildning som krävs för fiske där. Räkfisket bedrivs huvudsakligen i Kosterfjorden och ett konkret exempel är Carona SD262.

Carona är en 15 m lång trålare som landar sin fångst i Resö hamn varje dag. I hamnen finns en kylcontainer som nyttjas av alla fiskebåtarna i hamnen. Varje kväll hämtas fångsterna av en kylbil och körs till Smögens fiskauktion. 80 % av Caronas räkfiske sker i Kosterfjorden. Om det förbjuds måste fisket ske längre ut

vilket inte är möjligt. Båten inte anpassad för ett räkfiske i öppen sjö. Längre gångtider till fiskeplatsen och mer stillaliggande vid blåsig väder gör det dessutom olönsamt. Båten måste dessutom investera i nya trålar och trälbord och en kylanläggning mm. Det innebär minst 0,5 MSEK i investering. Om allt trålfiske innanför trålgränsen försvinner tvingas ägarna avveckla och båtens värde (3,5 MSEK) försvinner.

Om trålarna försvinner så försvinner underlaget för kylcontainern, vilket i sin tur kan innebära dödsstöten även för burfisket.

Besättningarna på Resös fiskebåtar har lång bakgrund i fisket och där finns även en återväxt. Den senast tillkomne på burbåten är en 27 år gammal Resöbo. Tre fiskare är mellan 40-50 år och endast en av de övriga 4 är över 60 år. Om fisket läggs ned försvinner viktiga arbetsplatser från ön. Resö som kustsamhälle förlorar dessutom sin fiskeprofil vilket slår hårt mot turistnäringen. På sikt försvinner därmed underlaget för den lokala livsmedelsbutiken.

Exemplet med Resö kan mångfaldigas med många andra kustsamhällen i norra Bohuslän. Att införa ett förbud mot bottentrålning i skyddade marina områden vore en katastrof för både fisket och turistnäringen. Det vore naturligt att i stället vidareutveckla den modell för samförvaltning som redan finns för Kosterfjorden i norra Bohuslän så att liknande samförvaltningar skapas i andra skyddsområden. Med det skonsamma fisket som samförvaltningen medför kan ett fortsatt fiske efterskaldjur mycket väl kombineras med hållbarhetskraven för skyddsområdena. I Kosterfjorden innebär det att man kan kombinera nationalparken med det fortsatta fisket i det man lovade skulle bli en "brukarpark".